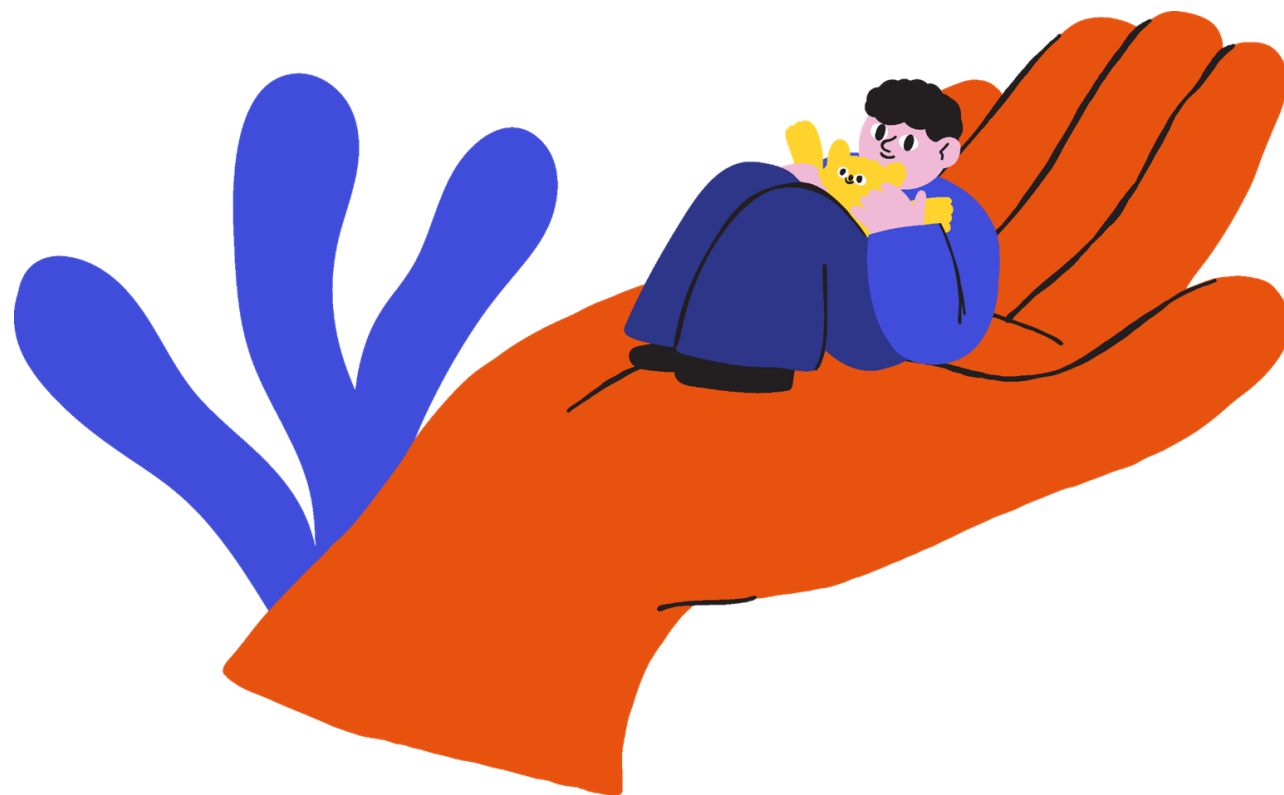

Trauma respektující přístup ve školství

Mgr. Anna Kubíčková
anna.kubickova@so-fa.cz

Negativní zkušenosti v dětství (NZD)

Studie negativních zkušeností v dětství
2017 v ČR

ACE Study

90. léta v zahraničí

Cílem studie

- zjistit, jak častý je výskyt NZD a násilí na dětech
- zjistit souvislost mezi NZD a zdravotně rizikovým chováním

Negativní zkušenosti v dětství (NZD)

Týrání nebo zanedbávání dítěte

Výskyt

Fyzické týrání	17 %
----------------	------

Sexuální zneužívání	6 %
---------------------	-----

Psychické týrání	21 %
------------------	------

Zanedbávání	8 %
-------------	-----

Dysfunkční rodinné prostředí

Výskyt

Užívání drog členem domácnosti	5 %
--------------------------------	-----

Užívání alkoholu členem domácnosti	15 %
------------------------------------	------

Duševní onemocnění člena domácnosti	13 %
-------------------------------------	------

Pokus o sebevraždu člena rodiny	4 %
---------------------------------	-----

Domácí násilí (násilí vůči matce)	22 %
-----------------------------------	------

Uvěznění člena rodiny	1 %
-----------------------	-----

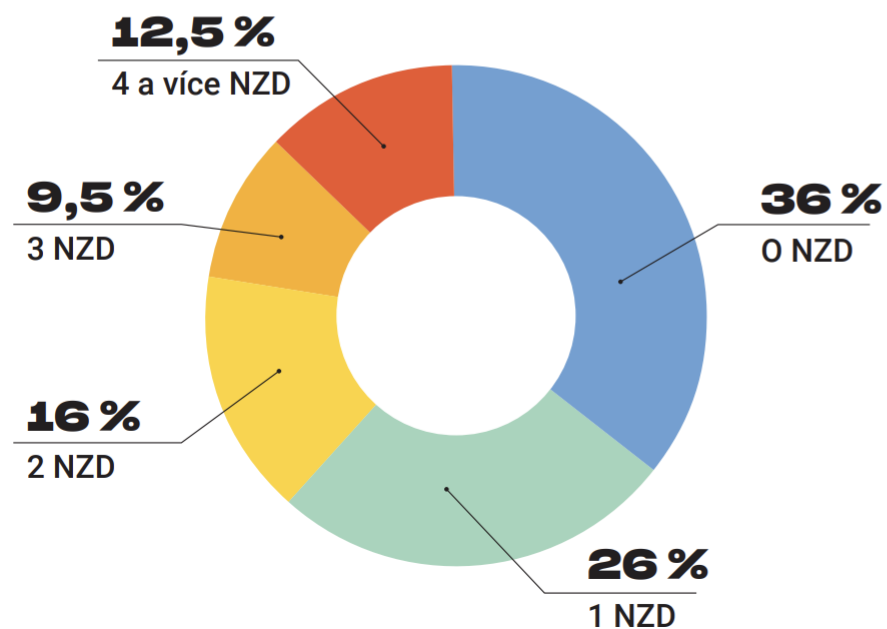
Odloučení rodičů nebo rozvod	23 %
------------------------------	------

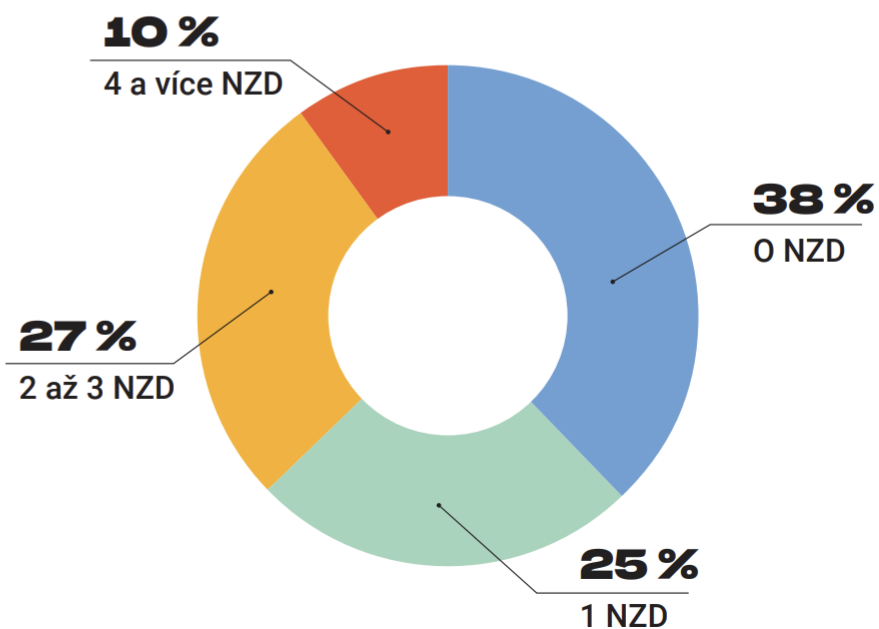
Četnost negativních zkušeností (NZD) v dětství

Četnost NZD podle původní studie

(I. a II. vlna dat)

Četnost NZD v ČR

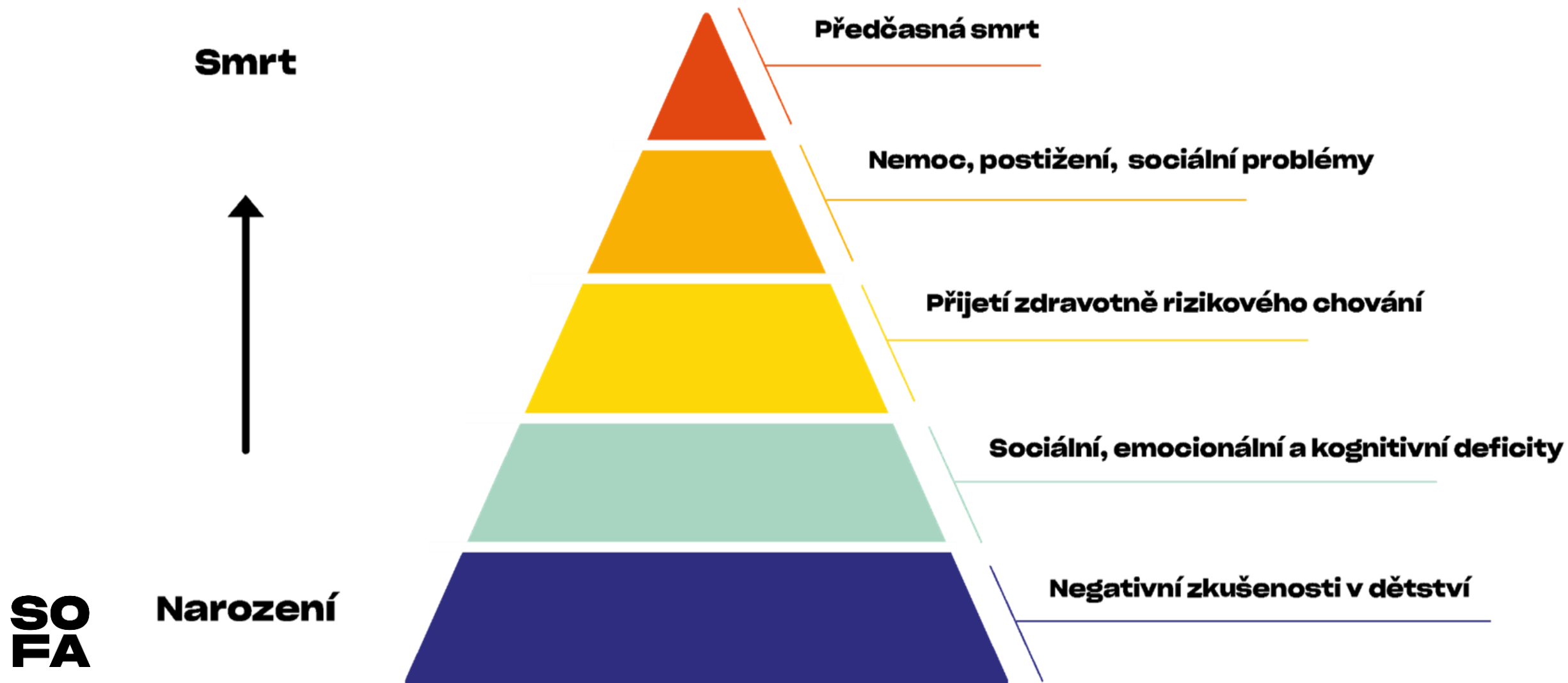
Výskyt negativních zkušeností v dětství (NZD) v české populaci

průměrný výskyt ve věku 0–18 let ve skupině 25 osob

Průměrně 16 osob ve skupině 25 osob je vystaveno alespoň jedné negativní zkušenosti.

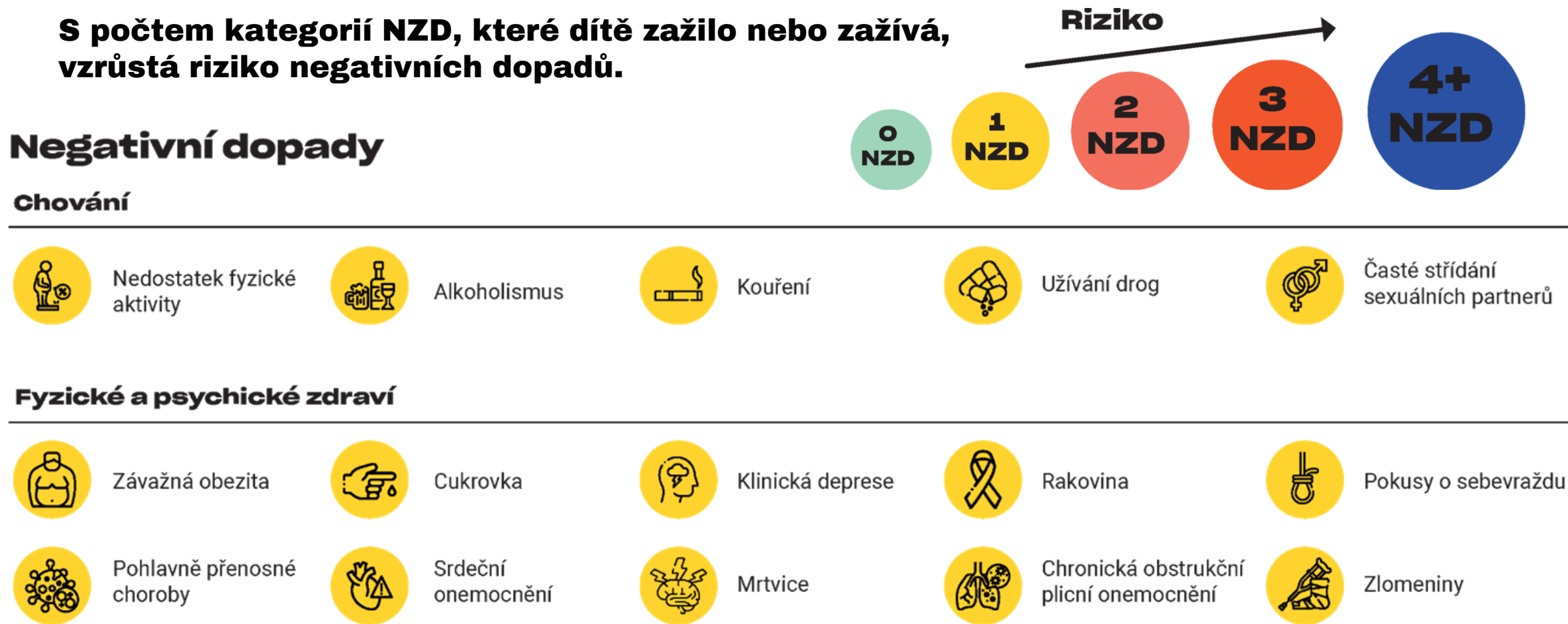
Celoživotní důsledky negativních zkušeností v dětství

Negativní zkušenosti v dětství (NZD)

Jaký dopad mají negativní zkušenosti v dětství (NDZ)?

S počtem kategorií NZD, které dítě zažilo nebo zažívá, vzrůstá riziko negativních dopadů.

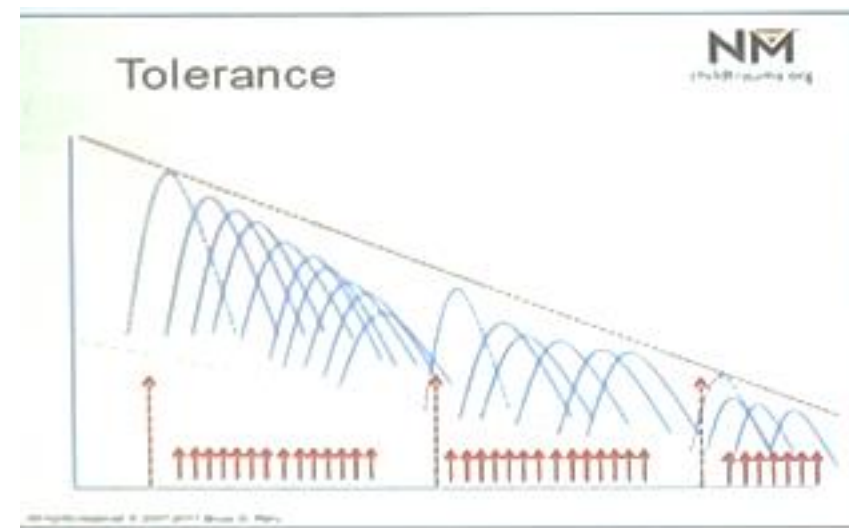
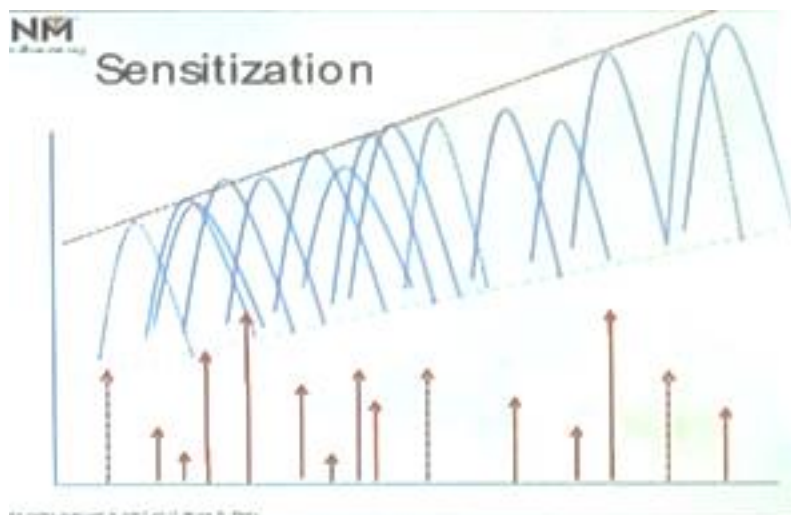

Stres a jeho působení:

Zranitelnost

Odolnost

Pro volbu vhodné regulační podpory dítěte je důležité rozpoznat, v jakém stavu aktivace stresové reakce se nachází.

Stav	PULS	POJEM O ČASE	Využitelné IQ	KOGNITIVNÍ SCHOPNOSTI
Klid	70–90	BUDOUCNOST	110–100	ABSTRAKTNÍ
Bdělost	91 –100	DNY/HODINY	100–90	KONKRÉTNÍ
Znepokojení	101–110	HODINY/MINUTY	90–80	EMOČNÍ
Strach	111–135	MINUTY/SEKUNDY	80–70	REAKTIVNÍ
Zděšení	136–160	ZTRÁTA POJMU O ČASE	70–60	REFLEXIVNÍ

(Sebe)regulace

Jaké možnosti regulace máme a v jakých situacích je můžeme použít?

Stav **KLIDU** a **BDĚLOSTI**

plný přístup ke kognitivním a exekutivním funkcím mozkové kůry

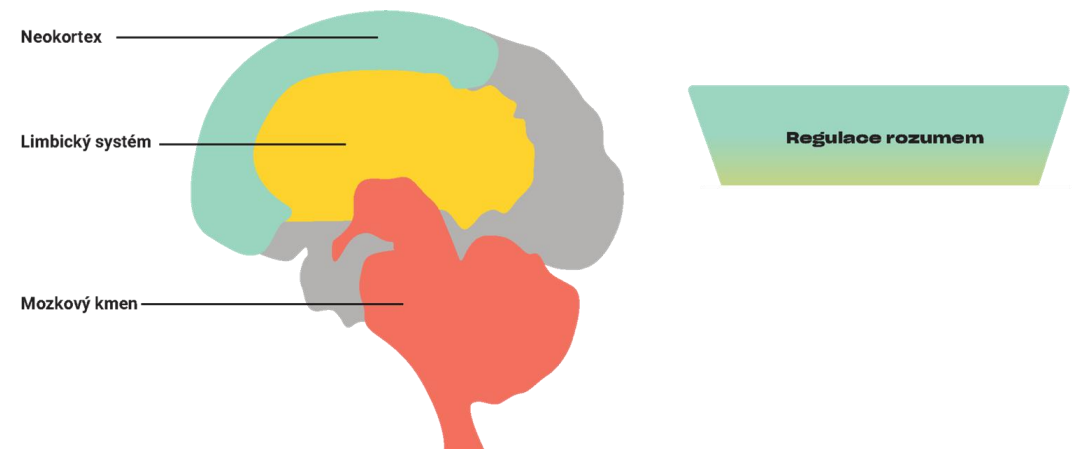

můžeme využít

REGULACI ROZUMEM

Uplatňujeme vnitřní dialog, ve kterém se zklidňujeme/povzbuzujeme.

(Sebe)regulace

Jaké možnosti regulace máme a v jakých situacích je můžeme použít?

Stav **ZNEPOKOJENÍ** a **STRACHU**

přístup do mozkové kůry je omezený, řídicí roli přebírá limbický systém

můžeme využít

REGULACI VZTAHEM

K regulaci nám pomůže kontakt s člověkem, kterému věříme a se kterým se cítíme bezpečně.

regulace rozumem nemusí být funkční, pomáhá nám **REGULACE VZTAHEM**

(Sebe)regulace

Jaké možnosti regulace máme a v jakých situacích je můžeme použít?

Stav **STRACHU** a **ZDĚŠENÍ**

řídící roli přebírá mozkový kmen

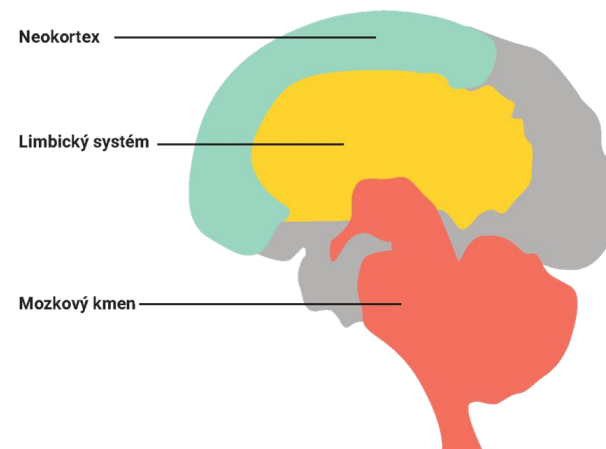

využíváme

**SENZOMOTORICKOU
REGULACI**

K regulaci využíváme smysly a pohyb.

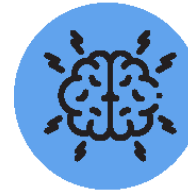
Senzomotorická
regulace

Zcitlivělý systém reakce na stres

Pokud dítě žije v chaotickém světě, často se cítí v ohrožení, osoba, která mu má poskytovat lásku, péči a zajišťovat naplňování jeho potřeb, je násilná, zneužívající či zanedbávající, jeho **systém reakce na stres** **zcitliví.**

Potíže se seberegulací

Trvale vyšší stav aktivace stresové reakce

Intenzivní stresová reakce na pro okolí mírné či nerozpoznatelné podněty a její rychlejší eskalace

Potřeba delšího času a podpory druhého člověka pro zklidnění

Příklady obtíží žáků s negativními zkušenostmi v dětství

Vzdělávací obtíže

- Deficity pozornosti
- Jazykové deficity
- Obtíže s řešením problémů
- Obtíže v nabývání nových dovedností a informací
- Obtíže s uvažováním v následných krocích

Náročné chování

- Obtíže v seberegulaci
- Zvýšená impulzivita
- Opoziční, nestabilní chování
- Extrémní reakce
- Odmítání, agrese
- Sebepoškozování, užívání návykových látek, útěky, prostituce

Zdravotní obtíže

- Fyzická zranění
- Oslabené zdraví
- Změny imunitních funkcí
- Zvýšení zánětlivých markerů
- Stížnosti na fyzický stav

Podpora žáků ve vzdělávání

Vizualizace obvyklých postupů

Upozornit, pokud se má dítě **něco neobvyklého**

Časté pohybové a relaxační **pauzy** (brain breaks)

Sjednotit přístup pedagogického sboru

Zvýšit úroveň podpory a **povzbuzení**

Být citliví na možné **negativní podněty v prostředí** či **náročná období** a poskytovat dodatečnou podporu

Poskytnout **bezpečné místo pro** dítě tak (zklidnění a podpůrné osoby)

Nácvik relaxačních technik a řešení náročných situací (regulační pomůcky)

Úprava fyzického prostředí a **zasedacího pořádku** podle potřeb dítěte

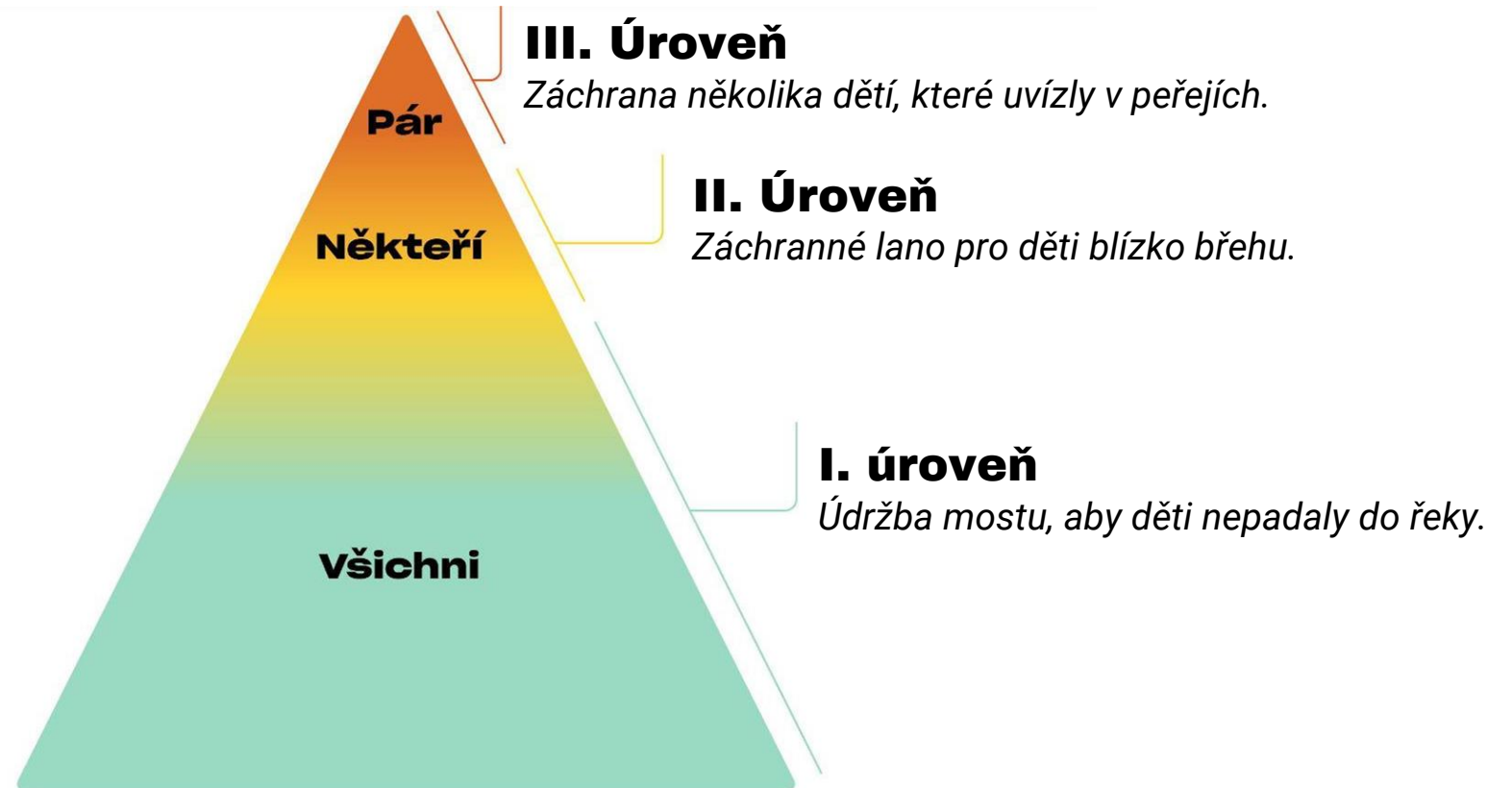
**SO
FA**

Účinná podpora všech žáků

PBIS Zlepšuje:

- wellbeing žáků i učitelů
- vzdělávací výsledky
- sociální dovednosti
- pocit bezpečí ve škole
- podmínky pro učení
- školní klima

I. ÚROVEŇ:

- Jasná, pozitivně formulovaná **očekávání**
- **Nácvik** vhodných modelů chování a socio-emočních dovedností
- Kontinuální **proaktivní upevňování** vhodných modelů
- **Jednotný systém reakcí** na náročné situace
- Podpora vztahů a **bezpečné prostředí**

II. ÚROVEŇ:

5-10 %

- **Intenzivnější nácvik vhodných modelů chování**
- Nácvik a podpora **ve specifickém prostředí /situacích**
- Poskytnutí **více pozornosti** a vztahových vazeb
- Intervence **individuální nebo skupinové**
- Podpora v rozmezí **minimálně 4-6 týdnů**

1-5 %

III. ÚROVEŇ:

- Detailní vyhodnocení všech dostupných **informací**
- **Zapojení žáka** a rodiny
- **Multidisciplinární** podpora a spolupráce
- Orientace na **potřeby a cíle žáka**/rodiny
- Zaměření na všechny relevantní **oblasti života** žáka

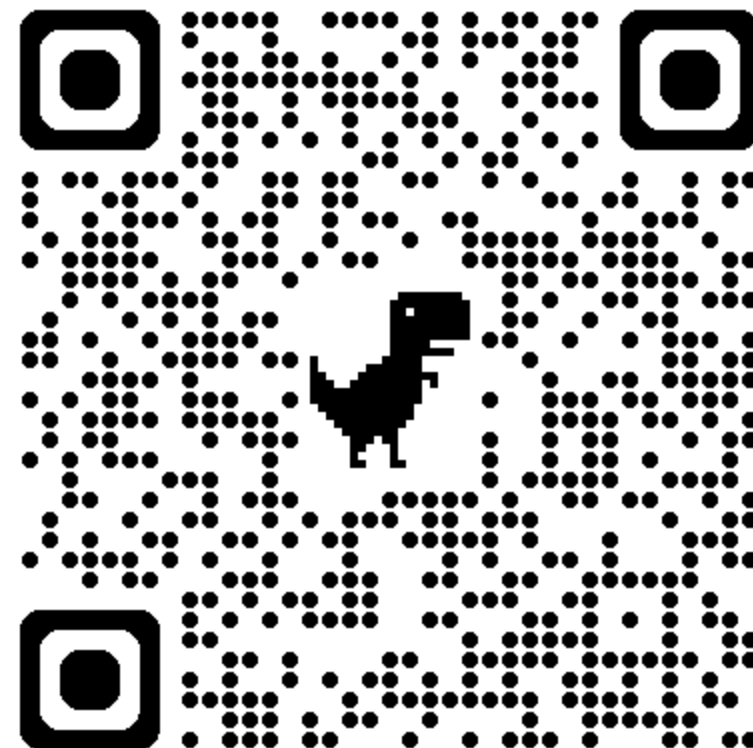
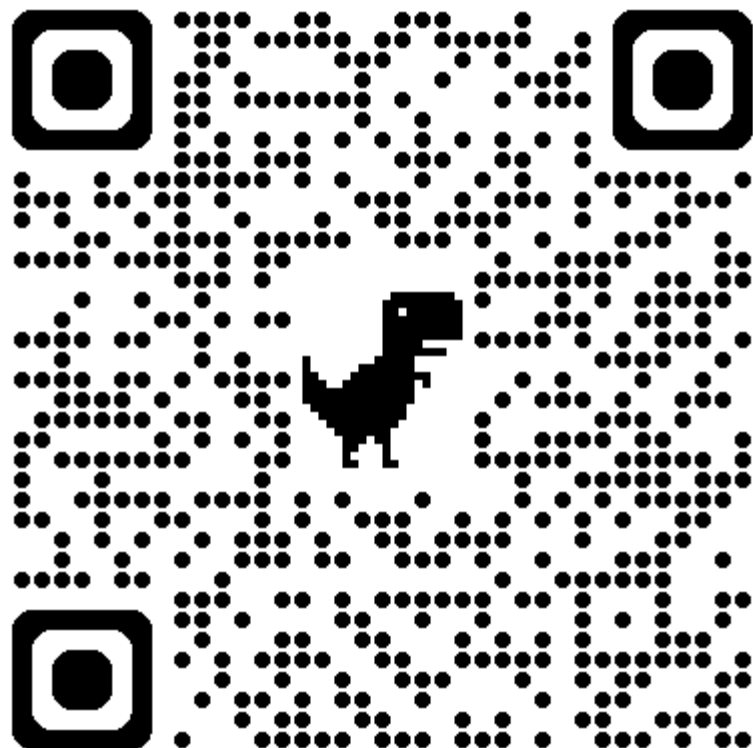

E-learning zdarma:

Jak identifikovat ohrožené děti

Jak podporovat traumatizované děti a mladé lidi

Zdroje

Child Trauma Toolkit for Educators. *The National Child Traumatic Stress Network Schools Committee* [online]. Los Angeles: CA & Durham, NC, 2008 [cit. 2019-04-28]. Dostupné z: https://www.nctsn.org/sites/default/files/resources//child_trauma_toolkit_educators.pdf

Felitti, V. J., Anda, R. F., Nordenberg, D., Williamson, D. F., Spitz, A. M., Edwards, V., et al. (1998). Relationship of Childhood Abuse and Household Dysfunction to Many of the Leading Causes of Death in Adults: The Adverse Childhood Experiences (ACE) Study [Online]. *American Journal Of Preventive Medicine*, 14(4), 245-258. [https://doi.org/10.1016/S0749-3797\(98\)00017-8](https://doi.org/10.1016/S0749-3797(98)00017-8)

Kubíčková, A., & Felcmanová, L. (2021). Možnosti podpory duševního zdraví žáků [Online]. *Pedagogická Orientace*, 31(1), 70-96. <https://doi.org/10.5817/PedOr2021-1-70>

Perry, B.D., Griffin, G., Davis, G., Perry, J.A., & Perry, R.D. (2018). The Impact of Neglect, Trauma, and Maltreatment on Neurodevelopment.

Perry, B. (2020). Neurosequential Network – Covid 19 series. Dostupné z: <https://www.neurosequential.com/covid-19-resources>

Sciaraffa, M. A., Zeanah, P. D., & Zeanah, C. H. (2018). Understanding and Promoting Resilience in the Context of Adverse Childhood Experiences [Online]. *Early Childhood Education Journal*, 46(3), 343-353. <https://doi.org/10.1007/s10643-017-0869-3>

Winkler, P., Mohrova, Z., Mlada, K., Kuklova, M., Kagstrom, A., Mohr, P., & Formanek, T. (2021). Prevalence of current mental disorders before and during the second wave of COVID-19 pandemic: An analysis of repeated nationwide cross-sectional surveys [Online]. *Journal Of Psychiatric Research*, 139, 167-171. <https://doi.org/10.1016/j.jpsychires.2021.05.032>